

Ülevaade projektist „Tarbijakäitumise uuring 2011“ tulemustest

**Tarbijakäitumine – KASUTATUD PATAREIDEGA
ÜMBERKÄIMINE JA TEADLIKKUS**

Tallinn

Märts 2011

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. METOODIKA KIRJELDUS.....	4
1.1. Valim ja küsitlus.....	4
1.2. Vastanute arv Eesti linnade lõikes	4
1.3. Teostajad.....	5
2. ANDMETE/TULEMUSTE ANALÜÜS	6
2.1. Kategooria 1 – Lahuskogumine.....	6
2.2. Kategooria 2 – Teke.....	8
2.3. Kategooria 3 - Keskkond	9
2.4. Kategooria 4 - Informatsioon.....	10
3. KOKKUVÕTE.....	11
LISA 1. ÜLEVAADE 2009-2011 UURINGUTE TULEMUSTEST	12
LISA 2. VENEKEELNE KÜSITLUSLEHT	14
LISA 3. EESTIKEELNE KÜSITLUSLEHT	15

SISSEJUHATUS

Tallinna Tehnikakõrgkooli tudengid viisid koostöös MTÜ-ga EES-Ringlus läbi ajavahemikul 01.03.2011 – 27.03.2011 tarbijate käitumise uuringu seoses kasutuselt kõrvaldatud patareidega ümberkäimisega. Küsimustele vastas 1393 Eesti elanikku, kes valiti välja juhuvaliku teel kaupluste küllastajate hulgast.

Küsitluse eesmärgiks oli saada ülevaade, kuidas on tarbija käitumine muutunud võrreldes aastatel 2009 ja 2010 läbi viidud uuringu tulemustega.

Küsimustik koosnes 4 kategooriast:

- Lahuskogumine.
- Teke.
- Keskkond.
- Informatsioon.

Uuringu ankeet on ära toodud lisades.

1. METOODIKA KIRJELDUS

1.1. Valim ja küsitlus

Uuringu üldkogumi moodustavad kaupluste külastajad. Selline valik sai tehtud, sest valitud kauplused paiknevad kõigis suuremates Eesti linnades ning nende külastatavus on piisavalt suur küsitluse läbiviimiseks.

Valimi moodustamisel lähtuti kahest aspektist: a) et küsitluse käigus saadavad tulemused oleksid erinevatest Eesti linnadest ja b) küsitletavate arv järgib linnade elanike osatähtsust teiste valimi linnade suhtes. Küsitlused viidi läbi Tallinnas, Pärnus, Tartus, Kuressaares, Viljandis ja Jõhvis.

Igale konkreetsele küsimusele vastanute arv on märgitud tabelites N=.

Uuringu läbiviimiseks kasutati intervjuu vormi.

Küsitlusperiood : 01.03.2011 – 27.03.2011

1.2. Vastanute arv Eesti linnade lõikes

Allolev tabel annab ülevaate vastanute arvust linnade lõikes.

N= 1393	Tallinn	Pärnu	Tartu	Kuressaare	Jõhvi	Viljandi	Eesti kokku
Vastanute arv	800	169	220	72	52	80	1393

1.3. Teostajad

Uuringu etappides osalesid:

Tellijapoolne kontaktisik:

Margus Vetsa, MTÜ EES-Ringlus

Projektijuht:

Hans Talgre, MTÜ EES-Ringlus

Valim ja andmebaasi koostamine:

Hans Talgre, MTÜ EES-Ringlus

Andmetöötlus ja aruanne:

Olga Beldjajeva, TLÜ tudeng

Küsitluse juhtimine:

Natali Koppel, Tallinna

Tehnikakõrgkooli tudeng 2 kursus

2. ANDMETE/TULEMUSTE ANALÜÜS

2.1. Kategooria 1 – Lahuskogumine

1. Kas teadsite, et patareide müügikohas saab tasuta ära anda kasutatud patareisid?			
Eesti kokku	2009 aasta N = 1742	2010 aasta N= 1762	2011 aasta N= 1393
JAH	66%	75%	83%
EI	34%	25%	17%

Kui 2009 aastal oli 2/3 (66%) vastanutest teadlikud, et patareide müügikohta saab kasutatud patareisid tasuta ära anda, siis 2010 aastal oli juba 3/4 (75%) kõigist vastanutest teadlikud sellisest võimalusest.

Aastaks 2011 on teadlike arv tõusnud veelgi – 4/5 (83%) vastanutest teavad, et müügikohas saab tasuta ära anda kasutatud patareisid. Järelikult on teadlikkus kolme aastaga kasvanud 26%.

<u>1.1 Kui JAH, siis kas olete kasutanud seda võimalust ?</u>			
Eesti kokku	2009 aasta N = 1152	2010 aasta N= 1300	2011 aasta N= 1157
JAH	52%	60%	59%
EI	48%	40%	41%

Uuringute tulemused aastatel 2010 ja 2011 näitasid, et 3/5 (60%) tarbijatest, kes olid teadlikud patareide tasuta tagastamise võimalusest, olid kasutanud sellist võimalust. Sealjuures antud näitaja on kasvanud 13% võrreldes 2009 aasta tulemustega.

Kusjuures, kui kõikidest vastanutest 2009 aastal oli seda võimalust kasutanud 32%, siis aastaks 2011 on seda juba teinud 49% vastanutest.

<u>1.2 Kui EI, siis kas kasutaksite seda võimalust ?</u>			
Eesti kokku	2009 aasta N = 590	2010 aasta N= 462	2011 aasta N= 236
JAH	66%	70%	78%
EI	34%	30%	22%

2009 aastast alates on kasvanud tarbijate arv (66%-lt 78%-ni), kes ei olnud teadlikud kasutatud patareide müügikohta tasuta äraandmise võimalusest enne küsitluses osalemist, ent kasutaksid meeeldi seda võimalust. 2011 aastal vaid 1/5 tarbijatest ei olnud sellest võimalusest teadlikud ega kasutaks seda.

Oluline muutus on toimunud ka kõigi vastanute seas - kui 2009 aastal 12% vastanutest ei tahtnud kasutada võimalust oma patareisid müügikohta viia, siis 2011 aastal selgus, et selliseid vastanuid on jäänud ainult 4%.

2. Kas kasutatud patareisid on müügikohta teie arvates tülikas viia?			
Eesti Kokku	2009 aasta N = 1696	2010 aasta N= 1762	2011 aasta N= 1393
JAH	24%	29%	28%
EI	76%	71%	72%

2011 aasta uuringu tulemused näitasid, et 3 inimest 10-st arvavad, et patareisid on tülikas müügikohta viia. Sealjuures võrreldes tulemusi 2010 aastaga on erinevus vaid paar protsenti.

Populaarseimad põhjendused oma vastustele olid: 1. „Ei viitsi patareisid kaasa võtta“
2. „Läheb meelest patareid kaasa võtta“.

3. Kas olete teadlikud muudest võimalustest, kuhu saab ära anda kasutatud patareisid?			
Eesti Kokku	2009 aasta N = 1722	2010 aasta N= 1754	2011 aasta N= 1393
JAH	57%	53%	57%
EI	43%	47%	43%

Teadlikkus muudest võimalustest, kuhu saab ära anda patareisid, on 3 aasta jooksul jäänud üsna samale tasemele, varieerudes 53%-57% vahel.

Positiivsed muutused on toimunud „muude äraandmise võimaluste“ teadmises aastatel 2010-2011. Kui 2010 aastal nimetati alterntiivse patareide äraandmise kohana enim prügimäge, siis 2011 aastal olid viis enim nimetatud muud kohta:

1. Bensiinjaamad (Statoil)
2. Koolimajad
3. Jäätmejaamad
4. Töö/asutused
5. Linna konteinerid

2.2. Kategooria 2 – Teke

4. Kas olete viimase aasta jooksul visanud patareisid prügikasti?			
Eesti Kokku	2009 aasta N = 1729	2010 aasta N= 1762	2011 aasta N= 1393
JAH	43%	57%	50%
EI	57%	43%	50%

Uuringute tulemused patareide prügikasti viskamise kohta on aastatel 2009-2011 olnud üsna stabiilsed - patareide prügikasti viskamist tunnistanute arv varieerub 43%-57% vahel.

Kusjuures küsitlajad tegid uuringu läbiviimisel tähelepanekuid, et osad vastajad ütlesid absoluutselt süüdimatult „jah“, samas kui mõni punastas, tunnistades, et viskas patareisid prügikasti.

5. Kas kasutate laetavaid- või mittelaetavaid patareisid?			
Eesti Kokku	2009 aasta N = 1738	2010 aasta N= 1734	2011 aasta N= 1390
Ainult laetavaid	16%	9%	14%
Pigem laetavaid	22%	28%	33%
Pigem mittelaetavaid	31%	30%	31%
Ainult mittelaetavaid	31%	33%	22%

Patareide eelistused on aastatel 2009-2011 muutunud. Esiteks, kui 2009 ja 2010 aastatel kasutasid 1/3 vastanutest ainult laetavaid või pigem laetavaid patareisid, siis 2011 aastal peaaegu pooled vastanutest (47%). Teise positiivse trendina on 2011 aastaks vähenenud tarbijate arv, kes kasutavad ainult mittelaetavaid patareisid – neid kasutasid vaid 2 inimest 10-st.

Siinkohal märkisid mitmed tarbijad, et kasutavad üldse vähe patareisid - „Mul on vähe patareidega seadmeid – vaid äratuskell ja telefon“. Lisaks ei osanud mitmed tarbijad anda täpset hinnangut oma patareieelistuste kohta, väites, et vahel on kasutusel laetavad patareid, vahel mitte.

2.3. Kategooria 3 – Keskkond

6. Kas teie arvates on kasutatud patareid ohtlikud keskkonnale?			
Eesti Kokku	2009 aasta N = 1728	2010 aasta N= 1762	2011 aasta N= 1393
JAH	88%	85%	87%
EI	12%	15%	13%

Teadlikkus patareide keskkonnaohu kohta on aastatel 2009-2011 olnud üsna stabiilne, erinedes vaid paari protsendi võrra (85%-88%).

2.4. Kategooria 4 – Informatsioon

7. Kas teadsite, et patareisid saab ümbertöödelda ja materjale taaskasutada?			
Eesti Kokku	2009 aasta N = 1724	2010 aasta N= 1762	2011 aasta N= 1393
JAH	55%	58%	67%
EI	45%	42%	33%

2009 aastast on kasvanud (kokku 22%) inimeste hulk, kes on teadlikud, et patareisid saab ümbertöödelda ja materjale taaskasutada.

Sealjuures küsitlejad märkasid, et mitmed tarbijad tuletasid vastuse antud küsimustikust: „Kui kogutakse, siis järelikult nii on“.

3. KOKKUVÕTE

Tallinna Tehnikakõrgkooli tudengid viisid koostöös MTÜ-ga EES-Ringlus läbi ajavahemikul 01.03.2011 – 27.03.2011 tarbijate käitumise uuringu, milles osales 1393 inimest. Uuringu teemaks oli ümberkäimine kasutuselt kõrvaldatud patareidega. Küsitluse eesmärgiks oli saada ülevaade, kuidas on tarbija käitumine muutunud seoses aastatel 2009 ja 2010 läbi viidud uuringute tulemustega.

Uuringute tulemustest selgus, et teadlikkus kasutatud patareide müügikohta tasuta äraandmise võimalusest on aastast 2009 stabiilselt kasvanud - 66%-lt 83%-ni. Suurenenud on ka iga aasta nende inimeste hulk, kes ei olnud teadlikud tagastamisvõimalustest enne küsitlemist, kuid on siiski valmis viima oma kasutatud patareid müügikohta tagasi. Vastav näitaja küündis 2011 aastal 78%-ni.

Lisaks on 2009 aastast suurenenud inimeste hulk, kes on teadlikud, et patareisid saab ümber töödelda ja materjale taaskasutada, moodustades 2011 aastal 67% kõigist vastanutest.

Uuringute tulemused on mitmete näitajate poolest olnud stabiilsed:

1. patareide prügikasti viskamine;
2. arvamus, et patareisid on tülikas müügikohta viia;
3. teadlikkus patareide keskkonnaohu kohta;
4. teadlikkus selles osas, mis on muud võimalused, kuhu saab veel kasutatud patareisid tasuta ära anda. Positiivsest küljest ei kuulunud mainitud populaarseimate alternatiivsete võimaluste sekka prügimügi, pigem teati beniisijaamasid, jäätmejaamasid jne.

Ühe positiivseima trendina saab uuringute tulemusest täheldada, et inimesed eelistavad aina enam laetavaid patareisid. Pooled vastanutest eelistasid 2011 aastal ainult või pigem laetavaid patareisid. Samas kui 2009 ja 2010 aastatel kasutasid vaid 1/3 vastanutest ainult laetavaid või pigem laetavaid patareisid.

Üldiselt võib 2009-2011 aastate tarbijakäitumise uuringutest järeldada, et Eesti tarbijad mõistavad aina paremini patareide ümbertöötlemise vajalikkust ning on enam teadlikud kasutatud patarei tasuta tagastamise võimalusest. Ometi on jäänud sealjuures samale tasemele patareide prügikasti viskamist tunnistanud inimeste hulk. Mille üheks põhjuseks võib olla fakt, et 3 aasta vältel on muutumatuks jäänud arvamus, et patareisid on tülikas müügikohta tagastada.

LISA 1. ÜLEVAADE 2009-2011 UURINGUTE TULEMUSTEST

Teadlikkus: patareide müügikohas saab tasuta ära anda kasutatud patareid		
2009		7/10
2010		8/10
2011		8/10
Valmisolek: kasutatud patareid ei ole müügikohta tülikas viia		
2009		8/10
2010		7/10
2011		7/10
Käitumine: olen viimase aasta jooksul visanud patareid prügikasti		
2009		4/10
2010		6/10
2011		5/10
Keskkonnasõbralikkus: kasutan ainult laetavaid või pigem laetavaid patareid		
2009		4/10
2010		4/10
2011		5/10
Keskkonnateadlikkus: kasutatud patareid on ohtlikud keskkonnale		
2009		9/10

2010		9/10
2011		9/10
Keskkonnateadlikkus: patareisid saab ümber töödelda ja materjale taaskasutada		
2009		5/10
2010		6/10
2011		7/10

LISA 2. VENEKEELNE KÜSITLUSLEHT

	Inim. 1		Inim. 2		Inim. 3		Inim. 4		Inim. 5		Inim. 6		Inim. 7		Inim. 8	
Küs	JAH	EI	JAH	EI	JAH	EI	JAH	EI	JAH	EI	JAH	EI	JAH	EI	JAH	EI
1																
1.1																
2																
3																
4																
5																
6																
7																

1. Вы знали, что в местах продажи батареек можно бесплатно отдать использованные батарейки ?

Если ДА, то пользовались ли вы этой возможностью?   ДА   НЕТ

Если НЕТ, то станите ли вы пользоваться этой возможностью? ДА   НЕТ

2. По-вашему использованные батарейки сложно носить в места продажи?   ДА   НЕТ

3. Знаете ли вы ещё способы, куда можно сдать использованные батарейки?

ДА - назовите некоторые .....

НЕТ

4. Вы выбрасывали батарейки в мусорку в течении последнего года ?

ДА   НЕТ

5. Вы используете обычные или перезаряжающиеся батарейки ?

только перезаряжающиеся   скорее перезаряжающиеся

         скорее обычные

         только обычные

6. По-вашему использованные батарейки опасны для окружающей среды ?

         ДА   НЕТ

7. Вы знали, что батарейки можно переработать и вновь использовать материалы ?   ДА   НЕТ

БЛАГОДАРИМ !

